

ZGORNJE GORENJSKE **Društvo za cerebralno paralizo**

Datum: 10. februar 2016

PUST V CERKNICI - POROČILO

Pustni čas je premakljiv in je odvisen od Velike noči. Prava pustna dneva sta dva: pustna nedelja in pustni torek. Ime tega časa se smiselno veže na latinsko besedno zvezo *domenica ante carnes tollendas* ali *levendas* (nedelja, preden se umakne, pusti meso, predpostna nedelja). Samo praznovanje pusta sega v predkrščansko dobo, njeno izročilo so prevzeli Rimljani in si v prepomladnem času ustvarili več praznikov ob katerih so se tudi šemili. Praznovanje in šemljenje se je klub upiranju uveljavljajoče se Cerkev nadaljevalo tudi po pokristjanjenju; od 10. stoletja pa je odpor ponehal. V srednji Evropi so se po letu 1300 zabave prenesle na čas pred štiridesetdnevni postom.

Praznik življenja

Pust je praznik življenja, ki ga letno praznujejo v mnogih deželah povsod po svetu. V bistvu se s pomočjo pusta lahko marsikaj naučimo; o samemu sebi, lastni kulturni dediščini, pustnemu izročilu, posredno pa se učimo sprejemati in razumeti tuje kulture. Kje se je sploh začelo praznovanje pusta in od kod mu ime? Na stotine let nazaj so nasledniki katoliške vere v Italiji pričeli s tradicijo divjega praznovanja v maskah, ki so ga priredili pred prvim dnevom 40 dnevnega posta. Kot je najbrž večina ljudi seznanjena je katolikom v času posta prepovedano uživanje mesa, nekateri se postijo s čaji, vodo in sadjem. Italijanski katoliki so to praznovanje poimenovali *carnevale*, kar pomeni » ločiti se od mesa « oziroma se postiti. Slovenci imenujemo to praznovanje pust. Po preteku časa so pustna praznovanja v Italiji postala zelo znana in so se razširila tudi v Francijo, Španijo ter v ostale katoliške države po Evropi. Ko so začeli Francozi, Španci in Portugalci osvajati Ameriko in ostale tuje dežele po svetu so svojo tradicijo praznovanja posta ponesli s seboj.

Slovenija ima bogato pustno dediščino

V pustnem času tudi slovensko podeželje pokaže vrsto šemskih skupin in posameznih likov, med katerimi je najbolj znana maska kurenta, magičnega bitja iz onostranstva, ki so videti demonska in pošastna. Vsako leto v pustnem času na Ptuj organizirajo nedvomno največji pustni karneval v Sloveniji, kurentovanje, ki sodi med najpomembnejše turistično etnografske prireditve. Posebnost okolice Ptuja in tudi tega festivala so kurenti, ki v predpustnih in pustnih dneh potujejo po Sloveniji in z močnim hrupom preganjajo zimo ter oznanjajo pomlad, rodovitnost, novo življenje. V Cerknici pust naznanja » poganjič « z bičem. V karnevalskem sprevodu, vozijo pošastno coprnico Uršulo s Slivnice, ki jo pepelnično sredo sežgejo. Izvirna je skupina » polhov «, ki jih poganja Hudič in veliki jamski zmaj, ki bruha ogenj. Okolica Cerknega je znana po » laufarjih «, pustnih maškarah z umetelno izdelanimi maskami. Glavne dobrepoljske maškare so mož, baba, grba ali grbec in Kurent ter gosposke maškare, ki posnemajo mestno gospodo.

Kdaj je pust?

Pustni čas je tesno povezan z Veliko nočjo, ki je premakljiv praznik in je na vrsti prvo nedeljo po prvi spomladanski polni Luni (Velika Noč je med 22. marcem in 25. aprilom). Ko imamo datum Velika noči, odštejemo 46 dni in dobimo datum pepelnične srede - dan pred tem je pustni torek. In tako bomo letos najbolj norčavi dan pusta praznovali 9. februarja.

V nedeljo 7. februarja 2016 smo se v dopoldanskih urah odpravili na pot proti Cerknici. Med potjo smo na Bencinskem servisu Vrhnika Ljubljanska Zahod naredili krajši postanek za kavico in krof. Po uri in pol vožnje smo prispeli do prizorišča dogajanja tradicionalnega 41. Pustnega karnevala, ki ga pripravlja Pustno društvo Cerknica. Ob prihodu nas je prisrčno sprejel predsednik društva Dušan Petrič. Razložil nam je, da so letošnji karneval poimenovali ŠČUKA NA SUH'M, kjer se bodo predstavili z vsemi priljubljenimi liki, velikimi figurami in gostujočimi maskami. Zgodovina pustovanja je zelo pestra. A kakršnakoli tegoba jih že čaka, Butalci, coprnice in vsi ostali prebivalci okolice Butal se že pripravljajo, da jo bodo odgnali. Pregarjanje zime pa nikakor ni lahko opravilo. Je težaško delo, ki zahteva nadčloveške in včasih tudi nadbutalske napore. Sploh ob teh novodobnih zimah, ko ne veš, kaj te čaka. Pošteno je reči, da takšnih naporov niso več zmožni prenesti sami in prav zato so se obrnili na imenitno podjetje z upanjem, da jim bodo pomagali pri ohranitvi Butalskega in coprniškega praznika. Pust je čas, ko ljudje pobegnemo iz svojega vsakdana in smo enkrat v letu to, kar želimo biti. Tega si gotovo želi skoraj vsak izmed nas. Butalci so pač Butalci. Pa ne mislijo na prebivalce vasice Butale v Botswana, ampak na tiste cerkniške pustne Butalce. Najprej so po načelu » še to spijemo pa gremo « skoraj izpraznili Cerkniško jezero, nato pa iz mlakuže, ki je ostala, hrabro rešili ščuko pred utopitvijo. Riba jim je bila seveda nadvse hvaležna. Butalci so se nato, ponosni na svoje junaštvo, odločili zadevo obesiti na veliki zvon. Ni povsem jasno, ali je bil to Zvon 1 ali Zvon 2, jasno pa je, da so svojim podvigom v čast letošnji karneval poimenovali » Ščuka na suh'm «. Vse lepo in prav, dokler se ni eden izmed Butalcev spomnil, da bi mogoče ščuka vseeno rada še kaj zaplavala. Pa še vode za gašenje je zmanjkovalo butalskim gasilcem, kar je nekaj, česar res niso pričakovali. Tako so se bistro odločili, da bodo storili tisto, kar znajo najbolje: odgnali zimo. » Če uspešno odženejo zimo, se bo sneg stopil in voda bo znova napolnila jezero, ščuka bo lahko kdaj pa kdaj malo zaplavala in gasilci bodo imeli vodo za gašenje «, so modrovali. Tako so združili dve plemeniti dejanji v eno - ime karnevala povečuje njihov junaški podvig, s katerim so ščuko rešili pred utopitvijo, namen karnevala pa je ... izničiti njihov prvi junaški podvig, torej znova napolniti jezero, ki so ga izpraznili. Nekaj tako Butalskega da so se potrepljali po ramenih in bili zelo ponosni nase. Na odganjanje zime Butalci in ščuka, ki je ostala na suh'm, vabijo vse obiskovalce. Tudi Rakovčane. Ogledali smo si pustno povorko tradicionalnega 41. Pustnega karnevala Cerknica, ki se je pričela točno ob 12. uri in 32 minut po ulicah Cerknice. Na karnevalu je sodelovalo veliko število skupinskih mask, ki so predstavljale tradicionalne velike figure na čelu s pramaterjo Uršulo in ščuko velikanko, ki na pomlad in obilico vode še posebej nestrpno čaka. Videli smo tudi Uršulino potomko Lizo, pa žabca Rego Vranjejamskega, največjega žabona na svetu, povodnega moža Jezerka, butalskega ježa, mogočnega zmaja, Butalce, hudiča s polhi, Martina Krpana s kobilico, Rdečeperko, Jara gospodo, Hribce, Butalske gasilce, Butalsko policijo, župana Butalskega, coprniško kuhinjo in še in še. Po zaključku povorke smo odšli Kmetije odprtih vrat Levar. Ogledali smo si domače živalce, kot so jagenjčki, kokoške, zajčki in se igrali s prijaznim psičkom. Tu nas je čakalo tudi okusno domače kosilo. Po kosilu so nas zabavali s harmoniko, Ljudski pevci Jezerci pa so nam tudi zapeli nekaj notranjskih pesmi. Pred odhodom proti domu smo si ogledali še zbirko Od zrna do kruha (od konjske vprege do peke kruha) in zbirko žganih pijač z zelišči, ki jih gospa Jolanda pripravlja po receptih svoje babice.

Namen ogleda Pustnega karnevala je bil, da so mladostniki in odrasle osebe z različnimi oblikami invalidnosti koristno preživeli prosti čas, spodbujanje k razvoju šeg in navad naših krajev, širjenje socialne mreže in druženje, pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah, razbremenitev družine, spodbujanje k medsebojnemu sodelovanju in razvijanju ustvarjalnosti, možnost za doseganje uspeha in uveljavljanje na pozitiven način ter s tem možnost za dvig samopodobe.

Pripravila:

Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič

Društvo SONČEK ZGORNJE GORENJSKE je vpisan v register društev, ki ga vodi Upravna enota Jesenice / zaporedna številka :168 / matična številka : 1173162 / šifra dejavnosti : 94.991 / davčna številka : 52760545 / E - pošta: soncek@telesat.si naslov : Cesta maršala Tita 65 Jesenice 4270 / telefon : **051 604 - 789** / TRR: **03186 - 1000368041** / Odločba MDDSZ o vpisu v register invalidskih organizacij številka : **IO - 017/01** /